

Bétsből, Június' 16-dikán 1818.

B é t s.

Mint irtuk vala Császár és Király ő Felsőge Raguzából Juniús' 3-dik napján reggel lóháton visszszaindulván, útjában az Omblai völgyet megszemlélté, Canossában ebédelt, 's ott ismét lóra ülván, hálai Stanóba jött.

Juniús' 4-dikén Stagnóig folytatta lóháton való útozását, a' hol hajóra ülven az Opusi erősségnek megnézésére ment. Kivánt jó egészsége jár ő Cs. Kir. Felsőgeinek.

* * *

Szakszen - Tétseni Albert ő Kir. Hertzegségének Budárol tett elindulása után való útozásáról, ilyen tudósítókat olvastunk: —

♫ A' Királyi Hertzeg Május' 25-dikén Budárol Bohliára vette útját, a' melly napon délutáni 4-gyedfél órakor Ferdinándus Koronáörökös ő Cs. K. Fő Hertzegsége, a' maga Fő Udvarimestere Gr. Bellegarde Cs. K. Feldmarschal által kísértetvén, Schönbrunnból Györbő a' Postaházhoz megérkezett, ott a' fő Papság, a' Katona Fő Tisztek, 's a' város és vármegye' tisztjei által. Fényes méltóságához illő módon tisztelték, az ott sorban álló törzö sereget, a' polgári Stuzosokat, 's a' polgári formeruhás Kompániát, a' sor előtt való elútozásközben ő Cs. K. Fő Hertzegsége megszemlélté, 's útját ő Fő Hertzegsége is Babolna felé folytatta, a' hol Albert ő K. Hertzegsége által várattatott. Az éjtzakát 's a' következett napnak nagy részét is itt

töltvén a' Fényes méltóságú útasok, 26-dikban estvéli 6 órára egygyütt Györbőbe érkeztek, ott a' feljebb említett pompával tiszteltettek, 's lóváltoztatás után útjokat Magyar Ó-vár felé folytatták, a' hova még azon este, az utakat és utzákat ellepert örvendező sokaságnak éljen! kiáltozásai között, közönséges világosítás mellett, mentek és szállottak-be a' Hertzeg' Gazdasági épületébe, a' hol a' harmadik Vasas Regementnek egy osztálya tette a' katonai pompát, 's a' hol, leszállások után, a' Papság, az említett Regementnek tisztjei, 's a' N. Vármegye' 's az ő Kir. Hertzegsége' Gazdasági tisztviselőji, mélységes tisztelettel fogadták ő Cs. K. és ő K. Hertzegségeket.

A' következett pár napokat a' Kir. Hertzeg' külömbkülömbféle szép mezei gazdasági intézeteinek megszemlélgetésével töltötték-el ő Cs. K. és K. Hertzegsége, 's mind ezek után sok ezereknek jó kívánságniktól kísértetve, Ausztriába visza utoztak.

Cseh Ország.

A' Prágai újság nevezetes levegői történetet adott-ki e' hónap' 8-dikán. A' történetnek leírását, melly a' Lobkovitz Hertzegi Uradalomban Gistebnitzben 's más czzel határos helységeknek vidékeiken fordúlt elő, Prágában Physikát-tanító Professor *Hallaschka* úr készítette 's közlötöte az újságróval:

„Május' 10-dikén délutáni 4 és 5 órák között, úgy mond, mincutánna a' nagy hévség, melly Aprilisben ritkán tör-

)*

ténik, három heteknél tovább tartott 's az ég azalatt többire mind tiszta lett volna, a' Tábor Kerületében Gistebnitz városától nem messze oly dolog történt a' föld színe 's a' fellegetek között, melly a' maga nemében nem csak különös de rettenetes is vala. A' nap' sugárai hevesen sütvén az ég nyugotra és északra egészszen tiszta vala. Őt órájában hevesedni kezdett a' nyugoti szél, a' napkeletivel tserélgetve, melyből nem soká heves tusakodás támadott köztök, mint ezt a' földre lenyomott gabona is mutatja. Az alatt hogy a' szelek' küszködése tartott, míg t. i. az egyik a' levegőt keletre a' másik nyugotra tsapta, a' szüntelen set tülő 's vastaguló fellegekben, retentő villámások között, egy, előbb állallászó de mind jobbanjobban homályosuló, oly nagy temérdekségű, forró fellegoszlop (úgy nevezett forgó szél) formálódott napkeletre, melynek állálló lineája husz 's egynéhány ölből állott, 's alsó vége a' földet a' felső pedig a' nagyon leereszkedve lévő fellegek' allját érte, 's így sodródott szörnyű kegyetlenkedéssel, a' melly felé a' küszködő szelek vitték. A' mezőkön a' követ, homokot, és földet felkapkodván vagy magával ragadta, vagy pedig, mint a' parittya, elhajálta. A' nyugotrol a' forgó oszlopra menő nap-sugárainak megtörtetése 's visszevertetése azt tselekedte, hogy az oszlop egy tűzmassához hasonlónak lenni látszott 's a' fellegeket megvercsitvén, 's minthogy menydörgés is nagy volt, azt gondolták a' lakosok, hogy a' menykő gyuladást okozott, 's vízöntő edényekkel szaladtak arra felé. Egy ugaron mintha megfészkelte volna magát a' tűz oszlop, retentőséget vitt véghez egy kerületben való tsavargása által; tüzes sugárokat köpdösött széllyel, a' földet turta 's felragadta, néhány fontos köveket felkapván rakétai süvöltéssel a' fellegebe hajálta. Valami 15 minutáig dühösködött ilyenképpen. Most a'

közepén felyül egy ezüst fejérségű töltérsformájú testet formált, melynek széles vége felfelé a' felhők felé volt fordúlva. Végre, lassanként az egész töltéses figura elenyészett szem elől. Így tartott ez valami három fertály órát. Ekkor az oszlop megint tovább indult, 's túl rajta és felette, egy nagy hidhoz hasonlító szép szivárvány formálódott. A' fellegek a' tüzes oszlop által okoztatott veresége, 's a' dörgés és villámlás félbeszakadás nélkül tartottak, a' tűzoszlop pedig a' Gistebnitzi akasztófa' dombja felé vévén sodródását, az ott álló néző embereket a' széllyel köpdösött kövek és homok által elkergette. Itt hirtelenül porfeleggé változott által az egész levegő oszlop, 's már most így nyomult tovább ezen domb felett Gistebnitz felé, a' hol sok házfedeleket leszaggatott, a' gyümölcslákat részszerént fövestül kiszaggatta, részszeszént összetördelte, némelyeknek pedig, a' mint felettek elment, a' leveleiket elperselte. —

„Mind ezek eddig is elég retentő dolgok valának: de még rettenetesebbek, a' mik ezután következtek. A' homok, föld, faágak, por, gabona, zsindely, diribdarab fák, 's kövek' zápora, melyeket a' forgó széloszlop felkapkodott 's a' mellyek már most lehullottak, 's mint-hogy mind ezek mellett a' villámlás, menydörgés, és jégesső is nagyon kegyetlenkedtek, tsaknem itélet' napját képzeltek a' Gistebnitzi lakosokkal. Sok kárt tettek Gistebnitz városán kívül Stresmiercz, Boratin, Kamenalhotta, 's Woporzán nevű falukban és helységekben, nevezetesen pedig Bernatitz nevű kis városnál, a' hol nem csak hogy minden gabonát egészszen semmivé tett a' 2 's 3 fontos darabokban hulló jég, hanem a' házak' ablakait 's fedeleit is mind össze-rontotta.

Ilyen forgó-szél Velencei Friuliá-

ban Palma-Novában is mutatta volt magát 1806-ban Aug. 30-dikán.

Északi Amerika.

Az *Uj-Orleans* városában kijövő újságlevelek által világosságra kezdettek jönni a' számkivetésbe küldetett és hivándorlott Frantziáknak iparkodásaik. Ezek *Texas* tartományát 's az ezzel határos környékeket választották a' magok' letelepedésének fészkévé. De, mint az itt következő megjegyzések mutatják, már szemel szurtak. Ők, hogy iparkodásaikat végrehajthassák, Aláírást (Subscriptiot) nyitottak-ki. A' főbb Aláírók voltak: *Bonaparte Josef, Girard, Grouchy, Lallemand* Generalisok, 's több ilyenek. Generális *Lallemand*-lyen Nyilatkoztatást küldött kihirdetés végett a' *Louisiana-Gazette* nevű újságleveleknek kiadó-jához: —

„Azon Frantzia Kolonisták, kik a' *Trinity* vize mellett (melly a' *Galveston*-i öbölbe omlik, és *Arcekisásnak* is neveztetik) megtelepedni akarnak, nem egyébre hanem csak termékeny és olly vidékeknek kiválasztására czéloznak, a' hol munkásokat 's marhát oltsón szerezhessenek, 's nem sokára a' földnek jó hasznát vehessék. Csak olly hasznokat kívánnak, mellyeket munkás és szorgalmatos emberek egy termékeny vidéktől várhatnak, és ők semmit nem ohajtanak egyebet, csak, hogy ezen földet művelhessék 's oly tsandességben élhessenek, melly az ő plántanemzetségeknak gyarapodására szükséges lesz. Nékik semmi közök nintsen azon társasági öszszetelődésekkel, mellyek a' szomszédságban (a' *Meksikói* vidékeken) formálódtak, és ők, se' prédáló hajóknak felkészítésére se' tilalmas portékáknak (*Contrebandnak*) behordására, magokat adni nem fogják, 's olly dolgokba, mellyek őket nyughatatlankodás tárgyává telné, avatkozni nem fognak. —

„*Lallemand.*”

A' *Louisiana-Gazette* írója ezen Nyilatkoztatást kihirdetvén, illy jegyzéseket ragasztott hozzá: — „Elöttünk nagyon kedves dolog az, hogy az a' czélzás, melyre ezen számkivetésbe küldetett Frantziák törekednek, békességes tulajdonsággal bír. A' czélzások, mellyet kinyilatkoztatnak, az, hogy a' *Trinity* vize mellett megtelepedni kívánnak: hanem hát nem tudják ők azt, hogy az *Egygyesült Státusok* ezen víznek mind két partjait vissza kívánnák, mint magokét, a' Spanyoloktól? Kaptak-e ők engedelmet az *Egygyesült Státusok* Elölülőjétől arra, hogy ezen víz mellett megtelepdhessenek? és ha nem kaptak, tudják-e ők azt, hogy ezen Elölülőnek hatalma van arra, hogy őköt onnét erőszakosan elkergettesse? Egyéberánt mire való nékiak ez a' sok hadi készület és munitzió? Ha mi jól vagyunk tudósítatva, az, a' ki ezen Nyilatkoztatást hozzánk küldötte (*Lallemand*), néhány napok előtt 30 mázsa puskaport vitetett a' víznek tulsó partján lévő magazinumba; 's kétségenkívül való dolog, hogy tehetek ők már egyéb hadi készületeket is, a' mellyek felől mi még eddig nem tudósítottunk. Mi a' betsületes és szerentsőtlen idegenek' sorsának, kik számkivetésbe küldetvén hozzánk folyamodtak, megjobbúlhatására czélzó plánumok ellen, pennánk által soha ki nem kelnénk: de nékiük úgy tettik, hogy ezen Frantziák próbatételének már csak a' módja is olyan, hogy lehetetlen, hogy egyéb következtetést vonnyon maga után, hanem: hogy vagy őköt megtámodni és öszszevagdálni fogják a' Spanyolok, vagy pedig, hogy ők fognak a' Spanyolokon győzedelmeskedni, 's ez a' győzelem arra is rea fogja őket venni, hogy *Meksikót* is elfoglalják, meghodollássák. Mind abban mind ebben az esetben sok vér fog kiomlani: 's a' dolognak kimenetele se'

egygyik se' másik esetben nem lehet kedves az Egygyesült Státusokra nézve."

Hayti (St. Domingo).

Henrik Király kihirdette, hogy a' melly Európai vagy fejér ember, egy esztendő't 's egy napot Hayti szigetén eltöltött és ott egy Szeretseny személyt feleségül vett, ez által ott megnyeri a' nemzeti just. Ugy is, hogy-ha valamelly Európai vagy más fejér ember, akár melly idegen országban feleségül Szeretseny személyt veszen-el, 's lakni Hayti szigetére fog menni, nem tsak hogy nemzeti just nyer ott, hanem, a' költsége is megfordíttatik, melybe odaváló utozása került.

A' Londoni újságlevelek közzül némelyek egy proklamátziót adtak-ki, mellyet Boyer, Hayti' szigete' Republikai részének új Elölülője intézett az odaváló néphez. Ugy látszik ezen proklamátzióból, hogy nehéznek tartja a' Republikai gondolkodású népnek minden kívánságait beteljesíteni.

Arról az Aury nevű Obersterről, a'ki Amélicia szigetét Florida szomszéd-ságában a' Spanyoloktól elvette vala, hanem onnét az Egygyesült Státusok által elkergettetett, azt olvassuk, hogy ismét nagy próbára vetette a' fejét. Kiszállott, ha igaz a' mit irnak, St. Domingo szigetének Spanyol részére, oly célzással, hogy annak fő városát Dominót elfoglalja, 's a' Spanyolokat onnét elkergesse.

Spanyol Ország.

Spanyol országban rettentő hadi készülétek tétettetnek. A' Biskayai puskasínáló műhelyek nagyszorgalmatossággal rajta vannak a' fegyvertsináláson. Már 20 ezer darab karabélyt készítettek-el, a' mellyek Kadiksban minden órán hajóra rakattatnak 's Déli Amérikába vitettetnek. Kataloniában pistolyok, Toledóban pedig

kardok készítettnek a' lovasság' számára. Egyéb magazinumokból is szakadatlanul folynak a' hadi készülétek Kadiks felé. Sok esztendő'k teltek-el, miélta Spanyol ország ily végzetetlen nagyságú expeditziót a' tenger' hátára ki nem bocsátott. Mikor fog elevezni ez a' nagy expeditzió, e' még titok.

Nagy Britannia.

A' Királynénak ismét annyira helyre állott az egészsége, hogy már nem is folytatják az Orrosok az arról szóló minden napi tudósításokat. —

A' készülétek azt mutatták, hogy a' Parlamentum' alsó háza, melynek ülései most félbe szakasztatra vagynak, Junius' 9-dikén egészszen szélyel fog oszlattatni, 's új választás lesz. Majd lesz láрма és iparkodás! Mindenik rész el fog minden mesterséget követni, hogy mennél több tagokat választathasson. A' Ministerek a' magok' részeken, az ellenkezők is a' magokén lévők' számának szaporításán fognak iparkodni.

Melly hatalmas társaság legyen az Anglusok' Napkeleti Indiai, úgynévezett Kereskedő Kompániája, láthatni az itt következő rajzolatból: — Tart ez, a' Nagy Britanniai különbözőb kikötőhelyekben tizenkét Agenseket; kilentzet pedig külső országai városokban, t. i. Rio-de-Janeiróban, Bétsben, 's a' többi. — Hadi ereje áll: —

Bengalában, számos General-Stábon kívül, 15 Generál-Lajtnántokból, 50 Gen. Májorokból, 26 Obersterekből, 67 Oberst-Lajtnántokból; A' lovasság: 8 Seapoy (ott-honnyi) Regementekből, egy G. Lajtnánt 's három G. Májorok' vezérlése alatt; A' gyalogság 50 Regement Seapoyokból, 's egy Európaiból; Ide tartozik: egy Artílerista, egy Inzsinör, egy Invalidus, 's egy Kadét Osztály, számos Orvosi személyekkel egyetemben. Banek van 14 kisebb-nagyobb hadi hajója. —

Madrasban, számos General-Stábon kívül, 12 Gen. Lajtnántokból, 10 Gen. Májorokból, 8 Lovas-Regement Seapoyokból, 24 Seapoys 's egy Europai gyalog Regementből; két Artilerista, egy Inzsinör, egy Kornatikbéli Invalidus, 's egy Kadét Osztályokból. —

Bombayban, számos General-Stábon kívül, 6 Gen. Lajtnántokból, 9 G. Majorokból, 7 Obersterekből, 52 Oberst-Lajtnántokból, egy Europai, 's 9 Seapoys gyalog Regementből; egy tengeri egy Ágyuzó, egy Inzsinör, egy Invalidus vagy Veteranus 's egy Kadét Osztályokból. Ennek 16 kisebb nagyobb hadi hajóji vagynak.

Az Oberster' fizetése az Európából való Regementeknél (a' mi pénzünk szerint) 11,500, az Artileriánál 20,500, az Inzsinöri seregnél 29,060, az odaváló születésű (Seapoys) Regementeknél, 14,670, a' hasonló gyalogságnál 12,500, pengő forint. E' szerint a' Seapoysoknál több fizetése van a' tiszteknek, mint az Európából való Regementeknél: de ennek az az oka, hogy a' Seapoysoknál is Europai emberek a' tiszték, 's még sem tartatnak oly nagy betsületben, mint az Europaiaknál, holott pedig az armáda' erejét is nagyobbadon a' Seapousok teszik Napkeleti Indiában, 's a' fenytéktartásra nézve sem alábbvalók az Europaiaknál.

Frantzia Ország.

Az új költsönözésre nézve, melyet a' törvényhozó Kamarák a' magok utóbbi üléseikben meghatároztak vala, Május' 9-dikén kinyitattott az aláírás' munkája, 's 27-dikben már be is rekesztetett vala. Ezen kevés napok alatt 2,210,800,000 (két milliárd két száz tíz millió 800 ezer) Frankoknak költsönadásáról való ajánlás tétetett az aláírók által. Ezen nagy töke summának 168 millió Frankokból álló eszten-dönként való interes (kamat) felel meg: az Országlószéknék pedig most tsak

14,800,000 Frank interesnek felvételére volt most, a' Státus' jelenvaló szükségéhez képeest, akaratja. Azon 2197 személyek közzül tehát, kik eme' nagy summának költsönadására magokat bejelentték 's neveiket felirták vala, most 300-zan kimaradtak. Oly nagy volt a' költsönadniakarók' száma, hogy reggelenként öt órakor a' szobák, a' hol a' felírás' munkája véghez ment, már dugva tele voltak, 's a' tolongás estvéli 8 tzadfél óráig tartott, úgy hogy a' strázsákat meg kellett kettőztetni.

A' rekrutázáshoz a' departamentek' Legióji hozzá fogtak, és szorgalmasan folytatják.

Párisi újságlevelek erősítik, hogy a' Bastidére 's társaira kimondatott ítéletet az *Apellatorium* is, tyelyes valóságában megerősítvén, az igasság' beöltetésére ügyelő Minister azonnal rendkívül való Kurirt küldött Albyba, oly parantsolattal, hogy az ítélet, haladék nélkül exequáltassék. — Ez' szerint vagy nem igaz, a' mit egy pár napok előtt irtak vala a' Párisi újságok, hogy a' Bastide' 's társai' Prokurátorjok azt kívánta volna, hogy a' bünösöket ne öljék meg addig, míg azoknak a' pere is le nem foly, a' kik ugyan ezen gyilkosságra nézve nem soká itélőszék' elejébe fognak állittatni; mivelhogy megeshetik, hogy ezen második per alatt, a' Bax és Mansonné tsalárdkodása világosságra jöhet; vagy ha igaz, nem nyerte meg a' Prokurátor az exekutziónak elhalasztódását.

Azt írják Albybol, hogy már 15-re telt azoknak a' száma, a' kik még ezen gyilkosságért összefogdosztattak 's megítéltetéseket várják. — Mansonné oly nagyon fél a' megételedéstől, hogy az ételt maga főzi magának. — A' *Gazette-de-France* szerint a' Bax ellen kimondatott halálos ítéletet a' Király husz esztendeig tartó, vason való fogságra változtatta által: a' Bankalné' megölttetése

pedig elhalasztatik addig, míg az új pert illető előrevaló vizsgálódások elvégződnek.

Orosz Birodalom.

Odessából ezeket írták Május 7-dikén (19-dikén): — „A' Császár Maj. 1. ső napján ide érkezett 's innét 4-dikben Krimia felé folytatta útját. Ide Bender' vidékéről Terespolból jött, a' hol számos armádának tartotta mustráját. Nagyon meg van Odessával elégedve, melynek fundálójához a' Frantzia fő Mí-nisterhez Hertzeg Richelieu uhöz, innét tulajdon kezével irt levelet küldött különös Kurir által, megköszönvén neki az Oroszbirodalom eránt Odessa' felépítése által szerzett érdemeit. Itt a' Frantzia hosszú revolutziós időkben, mint Emigrans, Hertzeg Richelieu volt a' Kormányozó. A' hol most Odessa van, ott 16 esztendőök előtt tsak néhány Nomád pásztori kajbák voltak. A' Császár most ismét két milliókat rendelt Kontumátzia, tartó házaknak 's vizsatornáknak építésére; 's minthogy ezen vidékeken kö nintsen, a' Fekete tengeren találtató hajós sereget ide parantsolta, hogy Krimia-ból hordjon ide az utzák' megpádimento-moztatására követ. Az itt őrizeten lévő 4000 emberekből álló szép gyalog Regementnek két Batalionnyai is jelen voltak a' Terespoli mustrán. Gróf Bennigsen, még itt van, de előregülése miatt nyugodalomra menyen, 's ezen túl a' hazájában Hannoverában fog lakni. A' mi vidékeinken 15 Ulánus (hajdan Kozák) Regementek fekszenek. Terespolhoz négy hetek előtt 30 gyalog Regementek gyűltek volt lógerbe. Itt oly meleg idő jár, hogy a' múlt héten a' tengerben feredni lehetett.“

Feldmarschal Barklay-de-Tolly, testének a' betegségek és a' háberuban kapott sebek miatt lett elgyengülésére nézve, Németországfelé ferdőre útozván, ezen útjában meghalálozott.

Utolsó Jegy-zések.

Posony' vidékeiről szomorú híreket vettünk. Dubawa nevű faluban Jun. 9-dikén tűz támadván sok házak hamuvá lettek. A' gyuladás úgy történt, hogy valami gondatlan szülők, gyermekeiket gondviselő nélkül othon hagyván, magok mezei munkára mentek. A' gyermekek tüzzel játszodván, gyuladást okoztak. Egygyik gyermek úgy össze égett, hogy tsak tsontjait találták meg; más kétő közel van a' halálhoz.

Jun. 1 ső napján éjjel Sz. Györgyön is nagy égés támadott. A' Posonyi nevű utza tsaknem egészszen elégett. A' Cs. K. Magazinumok is elégték a' ferdőhazzal egygyütt.

Árenda - Hirdetés.

Nagy Bánya Kir. Városa részéről közhírré téletik: hogy ezen Város Regale beneficiumai, úgymint: két Vendégfogadóji, Serháza, a' Piatzi Vám, a' Sónak apró mértékkel való árulása, három lisztelő Vizi malmai, és Fűrész malma a' folyó esztendő September. 21-dikén 's azt követő napokon köz licitazióon három esztendőre; nem külömben három faluji, úgymint: Felső Ujsalu, Alsó Ujsalu, és Lénárdfalu az azokban találtató Regale Beneficiumokkal 's Allodialis földekkel hat esztendőkre árendába adattatni fognak, melly árendák' kezdete 1818-dik esztendő Nov. 1-ső napja. A' fent-irt város Cancelláriáján az árendális conditziókat akár melly időben még lehet látni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jun. 12-dikén 218 — 13-dikén 249½ — 15-dikén 247½ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A Bavariai Constitúciónak végezte.

VIII. Tit. A Törvénytételről.

§. 1; A' Törvénykezés a' Királytól veszi kezdetét 's az ő felvigyázása alatt, illendő számú tisztségek 's fő bírák által, törvényesen meghatározott itélőszékek' rendje szerint folytattatik. §. 2; Mindenféle itélőszékek, itélettételjeik mellé ragasztani kötelezettek határozásoknak indító okait. §. 3; A' Törvénytévőszékek az ő törvénytévői hivataljok' határai között függetlenek, és a' Bírák csak törvényes ítélet tétel' ereje szerint mozdtíthatnak el hivataljokból fizetésseknek elvesztésével. §. 4; A' Király, büntetési ítélet tétel' dolgában, megkegyelmezhet, a' büntetést megkissebbítheti, vagy el is engedheti: de elkezdődött pernek vagy megvizsgálásnak folyamatját, semmi esetben félbe nem szakaszthatja. §. 5; A' Királyi Prokurátornak (Fiscusnak) minden magános perlekedésekben szava van a' Királyi Törvényes Tanátsoknál. §. 6; A' Vagyon' elfoglaltatásának, az egy elszökési esetet kivéven, másutt sohol sints helyse. §. 7; Az egész országra nézve, azon egy polgári és büntetési könyvnek kell lenni.

IX. Tit. A Katonai Constitúciónól. §. 1; Minden Bavarus köteles a' hazai védelmezetésében, a' fennálló és ezt illető törvényekkel megegyezőleg részesülni. A' Pápi Rend kivétetik a' fegyverhordozás alól. §. 2; A' Státusnak a' maga oltalmaztatására Alló-ármádája lesz, a' melly katonai közönséges kiírás által pótoltatik teljes számra 's tartatik békesség' idején is illendő lábon. §. 3; Ezen ármádán kívül lesznek tartalék Batalionok 's úgynevezett Landwehr. §. 4; A' tartalék Batalionok az Alló-ármádának megerősítettésére valók lesznek, 's ezzel, Felköltődés' idején, min-

den kötelesekben, megtiszteltetésekben, és hasznokban osztoznak. Békesség' idején a' tartalék Batalionokba tartozó minden emberek, a' fegyverben való gyakoroltatási időt kivéven, honnyokban maradnak, minden katonai erőszaktól szabadon élnek, csak polgári törvénykezésnek, 's törvényeknek lesznek alájok vettve, és se' lakhelyeiknek változtatásában, se' letelepedésekben, se' megházodásban meg nem gátoltathatnak. §. 5; A' Landwehr (belső fegyveres nép), háború idején, és minekutánna már a' tartalék Batalionok az Alló-ármádának megerősítettésére fordítottak, a' Király által való különös megszollittatás mellett, katonai szolgálatra lépnek, de csak az ország' határain belől. Ez a' fegyveres népmassa, hogy a' célzással annál megegyezőbben használtathassék, két Szakasza osztatik, mellyek közzül a' második, a' felköltethetésre legkevesebbé alkalmas személyeket foglalja magában, 's tulajdon területén kívül semmi esetben semmi szolgálat-tételre nem fordíthatatik. Békesség' idején a' belső tsendesség' fenntartásának munkájában is részesül a' Landwehr, mennyiben a' szükség fogja kívánni 's az arra határozottatott seregek nem elégségesek. §. 6; Külső ellenség ellen, 's henn az országban is, csak az illető Polgárihatalom által lett formáserént való meghivattatásra dolgozik az ármáda. §. 7; A' katonaszemélyek, szolgálatbéli tárgyakra, 's bünös vagy vétkes tselekedetekre nézve, katonai, egyéb polgári vagy elegyes törvénykezési dolgokban pedig, polgári törvénytétel alá tartoznak.

X. Tit. A' Constitúcióért való kezességéről. §. 1; A' Király mikor országlásra lépik, a' Státusministereknek, a' Státustanátsosoknak, 's ha a' Rendek akkor egygyütt lesznek, az ő Kirendeltjeiknek közönséges Gyűlésében, ezen hi-

tet teszi-le: — „*Esküszöm, hogy a Constitúzióval 's az Ország' törvényeivel megegygyezőleg fogok országolni, isten engem úgy segéljen 's az ő Szent Evangyéliuma.* — Ezen megeaküvő-ről irás készítettik, az, az Ország' leveles házába letéttetik, 's annak meghitelesített mássa a' Rendek' Gyűléseivel közöltetik. §. 2; A' Királyi személyviselő, a' Constitúziónak megtartására nézve a' II. dik Titulus' 16. dik §. -sában elejébe iratott hitet teszi-le. A' Királyi Familiabéli minden Princzek, telyes idejükké lévén hasonlóképpen megesküsznek, hogy a' Constitúziót szorosán megfogják tartani. §. 3; A' Státusnak minden polgárjai, mikor az országban megtelepednek, 's a' közönséges hódoláskor, valamint szintén a' Státusnak minden Szolgáji a' szolgálatra való lépéskor, ezen hitet tartoznak letenni: *Esküszöm, hogy a' Királyhoz hűséges, 's a' törvényekhez engedelmes leszek, és a' Constitúziót megtartom, isten engem úgy segéljen 's az ő szent evangyéliuma.* §. 4; A' Státusministerek 's a' Státusnak minden szolgáji felelettel tartoznak a' Constitúziónak pontos megtartatásáért. §. 5; A' Rendeknek jussa leszen arra, hogy a' Constitúziónak a' Státusministerek vagy a' Státus egyéb tisztségei által lett megsértetésiért, közönséges megegygyezéssel való jóvállásban, a' Királynál panaszoljanak, a' ki azon haladéknéknélkül segíteni fog, vagy pedig, ha valamely kétség fordúlna elő, azt a' Státustanáts vagy az igazságtévő Udvari fő Hivatal által megvizsgálta 's határozást tétel. §. 6; Ha a' Rendek érezni fogják, hogy tartozó kötelesegeik kívánniak tőlök azt, hogy a' Státusnak valamely fő tisztjét, a' Constitúziónak szántszándékkal való megbántásért formázerént elvadjoljanak: a' vád' pontjait meghatározott módon kifejezni, 's mind két Kamarákban különös Biztosság által megvizsgáltatni köteleztetnek; 's ha a' vád' pontjaiban

mind két Kamarák megegygyeznek, ekkor a' vádat, minden ahoztartozó bizonyító eszközeikkel egyetemben, a' meghatározott formákkal megegygyezőleg, a' Király' elejébe adják, a' ki azt ekkor meghatározás végett az igazságlévő fő Itélőszék' elejébe küldi, 's affelől a' Rendeket indósittatja. A' fő Itélőszék pedig, ha szükségesnek lenni gondolja, még egy második rendbéli itélőszéket is összegyűjtethet. §. 7; A' Constitúzió változtatásokat tenni vagy azokhoz valamit adni a' Rendek' megegygyezése nélkül nem lehet. Minden ezeránt való jóvállások tsak a' Királytól jöhetnek-ki, 's a' Rendek tsak azután tanátskozhatnak ezek felett, minekutánna a' Király' elejébe adta. Hogy ezen fontos dologban a' Rendek' határozásának ereje lehessen, szükség, hogy a' gyűlésre összegyülekezve lévő tagok közül az ülésben legalább háromnegyed rész mind két Kamarákban jelen legyen, és hogy a' dologban a' voksoknak legalább két harmad része megegygyezzen. Midőn mi a' Státusnak ezen sarkalatos Törvényét, egész kiterjedésében, minden annakkiegészítésére szolgáló, 's a' fő Oklevélhez foglaltatott tíz Toldalékokkal egyetemben, közönséges követés és szoros megtartás végett, ezennel kihirdettjük, egyszersmind renreljük, hogy a' Rendek, az ő kezeik alá tartozó jusaikkal megegygyező munkálodásra, az 1819. dik esztendő Januáriusának 1. -ső napjára hivattassanak össze, 's addig a' szükséges előintézetek tétessenek-meg. Költ a' mi fő és lakó városunkban Monakhiumban, Május hónapnak 26. dikán, az 1818. dik esztendőben, országlásunknak tizenharmadik esztendejében. *Maximilian József. Gróf Reigersberg. Herceg Wrede. Gróf Triva. Gróf Rechberg. Gróf Thürheim. Báró Lerchenfeld. Gróf Törring.* A' Király' parantsolatjára: *Kobell Egid,* Státustanátsos és Közönséges Titoknok.